

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrto leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istovrstne vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglašje se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat. za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Na poti k delu. — Reška resolucija in Slovenci. — Vsesokolski zlet v Zagrebu. — Politični pregled. — Štajersko: Razno. — Kranjsko: Ilirsko-Bistriška čitalnica. Razno. — Raznoterosti. — Gospodarstvo. — Socialno gibanje.

Na poti k delu.

(K sedanjemu našemu političnemu položaju.) (Konec).

Od delavcev, ki delujejo v javnosti, ni samo zahtevati, da so pridni in vztrajni v svojem delu, ampak tudi da so sposobni za to delo, ter končno, da so tudi poštene. Ne končno, ampak prva zahteva mora to biti. — Seveda ne umevamo tiste filisterske poštenosti, ki smatra vsakega za poštenjaka, kateremu se ne da očitati ali dokazati, da je kradel. Lopovi, ki so kradli, niso najnevarnejši; dosti nevarnejši so tisti poštenjaki, o katerih vse ve, da niso goljufali v zmislu kazenskega zakonika, a tudi ve, da so ravno toliko pošteni, da se jim ne sme reči lump. Takih je mnogo, in tudi pri nas na Slovenskem se lahko postavimo z ogromnim kupom takega materiala.

To pa smo morali omeniti že zato, ker pravi „Slov. Narod“, v čemur mu povsem pritrdimo, da bo zmagala „tista stranka, v kateri bo“ med drugimi „več... npravnih... elementov“. S tem je „Narod“ prijadral do tiste nevarne čeri, na kateri si je razbila že marsikatera stranka svoj preperel čolnček. Kar je tirjati, je poštenosti v vodstvu, poštenosti v stranki sami. O tem pa ne more biti več govora pri sedanjih liberalni. Kaj je klerikalec, kaj si imamo misliti o njem, o njegovi politiki, njegovi taktiki, o celem njegovem zistemu — tega ne bomo tukaj razvijali — ali o stranki, ki se imenuje svobodomiselnost in napredna, imamo svoje gotove misli, od nje tudi zahtevamo, da stoji za svoje besede. Naša liberalna zasluži danes samo ime skrajno korumpirane stranke, njen moralni nivo je nižji od vsake druge buržoazijske stranke. S klerikalno sta si prav dobre sosede, samo da vsaka govori drug jezik. O npravnosti naj bo narodno-napredna stranka s svojimi voditelji vred lepo tiho. Stranka, ki zatira in brutalizira ljudi, ki so vsaj toliko pošteni in toliko svobodoljubni, kot je njeni vodniki dr. Tavčar, in ki jih ubija uprav radi njih poštenosti in svobodoljubnosti, je izgubila vsako pravico na spoštovanje. Kako krije ta stranka, ki vedno ropota po bobnu svoje morale, nečuvence škandale v deželni gospodarski, je znano po celem Slovenskem, kakor tudi da sicer ni za trohico boljša od njene klerikalne posestrime. Kako je nazvati inferno postopanje dr. Tavčarja napram znanemu deželnemu uradniku — onega dr. Tavčarja, ki se je po kratkem, plitvem kesu zopet pokazal kot tisti brutalizator, kakor je vedno bil in bo!

To so stvari, ki smrde do neba, in ob katerih očitamo liberalni stranki totalno korumpiranost. V celem kulturnem svetu bi kaj takega bilo nemogoče, — naša poštena, moralna liberalna pa ščiti svoje kreature, kakor bordelska mati svoje varovanke — ker brez njih živeti ne more, ker živi od njih, če tudi ve, kdo so in kaj so.

Tak je torej ta liberalni milje, iz katerega naj izhajajo tisti delavci na narodno delo. Saj program je navsezadnje vendarle samo program. Njegova vrednost je odvisna od dela, to pa zopet od oseb. Z osebami mora biti dana garancija programa. Kaki pa so ti ljudje, katerih zagotavljanju naj po tolikih razočaranjih danes še kaj verjamemo. Če pregledaš te vrste, koliko sposobnih mož najdeš v njih, koliko delavnih? Kaj imajo v izvrševalnem odboru nar.-napredne stranke, v odboru, ki naj dela, opraviti moške kot so Ferjančič e tutti quanti? Da drugim izmed njih „Slovenec“ pri vsaki priliki očita, da so jih radi „umazanosti“ disciplinirali — to seveda ne moti nikogar pri stranki, v kateri šteje tako skrajno kompromitiran in od nekdanj sterilni starec, kakor je dr. Karel vitez Bleiweis Trsteniški še vedno kot imenitna moč, dika in ponos njen? In Graselli? Kaj naj pa ta mož še stori? Ali si ni priboril že dvoje mastnih sinekur kot deželni odbornik in ravnatelj mestnega užitninskega urada? Z bogato plačo 10.000 kron mož že izhaja in slovenski narod mora žalibog trditi z njim.

Taki so ti liberalni delavci, o katerih vemo vsi, kaj imamo in smemo pričakovati od njih, taki so ti prvaki, ki naj nas vodijo — kam — tega sami ne vedo. Odkar se je pričel slovenski narod dobro razvijati, bili so naši prvaki naše prokletstvo za nas; in kakor so se morali s tem prvaštvom boriti Levstik in Stritar, Jurčič in drugi, boriti se moramo danes še mi z njim, in Levstikovi „Pasji pogovori“ so tudi še danes aktualni kakor so bili aktualni pred 30. leti. Osebe so se izpremenile, sicer je pa vse ostalo, kakor je bilo — pa naj se gre za Schweigerja ali Spindlerja — svinjarija tu, svinjarija tam!

In vendar kako močan mora biti ta slovenski narod, ki prenaša razun svojih zunanjih sovražnikov, še svoje notranje, med katerimi prvaki gotovo niso njegovi najmanjši, ti krvose si naše krvi in ubijalci res vsakega pravega napredka! Gorje narodu, ki ima svojo „žlahto“!

A te razmere uvidevajo hvalabogu že povsodi po Slovenskem in jih tudi primerno ocenjujejo. V zadnjih tednih je dobilo naše uredništvo nebroj pisem, ki se pečajo z vprašanji, katere razmotrivamo v tem članku — in kar je jako značilno — mnogo anonimnih je med njimi — najboljši dokaz, kak terorizem vlada, kako korupcija cvete, in kaj je našim ljudem — prvaštvo! Pred par dnevi je bil ugleden inteligenten kmet pri nas, ki je rezolutno izjavil: „V klerikalno stranko ne grem — v liberalno ne morem, in ne maram, moje poštenje mi tega več ne pripušča. Kar morem storiti, je, da jo pokopljem čim preje. Za menoj stoji vsaj 600 kmetov — in tako gotovo, kakor sem tu, vsi se bomo vzdržali volitve!“

Končno ima vsaka stvar svoje meje, in tudi umirajoča liberalna stranka je danes srečno priveslala do konca. Ako sedaj v zadnji uri, če tudi prikrito, vzdihuje po sodelaveih in pomoči, moramo to odkloniti. Ne iz osebnih nagibov, ne iz škodoželjnosti — ampak ker si ne maramo umazati sužnjih svojih rok. Nas najde vsikdar vsak pripravljen za resno in vztrajno delo, kar

pa zahtevamo kot *conditio sine qua non*, je poštenost. Liberalna naj najprvo pokaže, da ima še toliko življenske moči, da se lahko osnaži smrdečega gnoja, kar ga ima v svojih vrstah. Če tega res več ne more, potem je preveč bolnega in premalo zdravega v nji; z mrličem se ne bomo bratili.

Počakajmo jesenskega shoda, in videli bomo, kaj se da napraviti ne z, ampak iz sedanje liberalne stranke. Potem bomo govorili naprej. Povemo pa že danes, da je vsaka skupna akcija — naj se potem vrši pod tem ali onim imenom — nemogoča, dokler se ne pomečejo iz izvrševalnega odbora vsi ti mlajši in starejši indolentni lenuhi in nesposobneži, in vse tiste kompromitirane osebe, ki ga sedaj reprezentujejo na zunaj. O satisfakciji, ki nam jo je slovenski liberalizem še poleg tega dolžan, govorimo prilično. To pa naj si razni prvaki, v prvi vrsti dr. Tavčar, izbijejo iz glave, da nas ne bodo poljubno brutalizirali! Dr. Tavčar mora najprej postati to, kar je bil nekdanj, če hoče, da ga cenimo kot poštenjaka. Kedar se opere grdih madežev, ki si jih je pridobil v „najtežji“ svoji službi, in popravil do cela storjene krivice — potem mogoče — preje pa ni niti govora o kaki spravi. Prvo, kar zahtevamo je, poštenost, potem sposobnost, delavnost in vztrajnost — potem stoprav se lahko najdemo na tisti poti, katero so hodili vsi protireakcijski duhovi vseh vekov, na poti, ki drži res do napredka in svobode.

Z.

Reška resolucija in Slovenci.

(Konec).

Kar nam je dala dunajska vlada šol, so bile le nemške; za kako izobrazbo Slovencev se ni skrbelo. Kdo je pa tudi govoril slovenski jezik kakor kmet, ali pa kak duhovnik, ki je učil v slovenskem jeziku očenaš. Med tem je ustanavljala avstrijska vlada Nemcem šolstvo; toda stroške so plačevali tudi Slovenci.

Koliko so trpeli Slovenci v času francoske prekucije, ko so francoske čete rojile po slovenskih tleh.

Napoleon je bil, ko je premagal Avstrijo, združil slovenske dežele in Dalmacijo, poznaviši neizmerno važni pomen lege teh dežel, v kraljevino Ilirijo. Toda Napoleona je zadela pri Berezini na Ruskem katastrofa in pri Lipskem se je odločila l. 1813. usoda Ilirske kraljevine. Slovenec je prišel zopet v avstrijsko sužnjost.

Leta 1848. je prišel konec tlake ter desetine in slovenski kmet se je vendar enkrat osvobodil vsaj jarma graščakovega.

Tega leta je vrelo v Avstriji. Ogri in Lahi po Beneškem in Lombardskem so se spuntali. Benečanom in Lombardom so prišli na pomoč Piemontezci. Bili so za Avstrijo kritični časi. In na koga samo se je mogla Avstrija zanesti? Na one narode, ki jih je prezirala, na Jugoslovane.

Hrvatje so šli pod Jelačićem na pomoč Dunaju proti Ogrom; Slovenci pa so prelivali po Benečiji in Lombardiji kri za Avstrijo.

Kaj so prejeli za plačilo Hrvatje, je bilo že označeno, kaj pa Slovenci? Da nas je Dunaj zopet preziral kot preje. Le par zahval od cesarja hrabrim boriteljem; to je bilo vse.

In kaj so počeli tedaj ljubljenci Habsburžanov? Vedli so se tako imenitno, da so obesili cesarskega ministra na ulično svetilko in je morala bežati pred njim celo cesarska rodbina iz nemškega mesta v slovansko deželo čeških Moravanov.

In zopet je prišel vihar. Leta 1859. in 1866., so Slovenci zopet prelivali kri za ono državo, kateri so trn v peti; le kadar jim je treba zvestih braniteljev državnih mej, tedaj so Slovenci prvi, na katere se Dunaj opira.

Prisiljena zahvala, katero so Slovenci prejeli, ko se je polegel vihar, je bilo vse. Slovenski voditelji so vnemali svoj narod za patriotizem in za vdanje v usodo.

Na Dunaju so seveda vse pozabili, kar so jim Slovenci skazali. Državni voz je šel naprej, moto isti kakor prej: Nemce hranimo, druge stradajmo.

Temu so se rešili več ali manj le Čehi, Poljaki in Ogrji; tudi kar je še Italjanov pod Avstrijo, so si znali pomagati, seveda s pomočjo iz kraljestva.

Parola vseh Nemcev je: „Drang nach Osten“. Silijo proti slovanskemu vzhodu. Najprej do Adrije, potem na Balkan. In avstrijska vlada pomaga samo vresničiti to idejo. Mi pešiča Slovencev, smo edini jez, ki zapira Nemcem pot do Adrije. In to pešiče trdovratnežev, ki se upajo ustavljati se navalu nemške nasilnosti, te se mora zatreti! To ima vsak Nemec zapisano. Do cilja jim pomaga dunajska vlada s pravo vsiljivostjo.

Kako se obnaša dunajska vlada v Trstu, je vsakomur znano. Rajši podpira Nemce, zlasti pa priseljence Lahe, ki jim pripušča krmilo, samo da ni Trst v rokah Slovencev. Naj ga imajo rajši Lahi, ali kdor hoče, samo Slovenci ne! In danes se ne more zaklicati v Trstu brez nevarnosti: živijo Avstrija; pač pa se vpije: „eviva l' Italia“. Prav je tako! Za plačilo Dunaju lepo povračilo.

Leta 1878. je dobila naša vlada na berlinskem kongresu mandat v Bosni in Hercegovini, da uredi razmere v teh deželah. In Avstrija se je poprijela dane naloge, toda po drugačnih načrtih, kakor so mislili drugi. Pričela je s ponemčevanjem, da pripravi nemštvu pot, da prodre lažje naprej, brez ovir, v srce Balkana — do Soluna — torej do obal Egejskega morja in potem še dalje — do Carigrada.

Kaj imamo torej upati od Dunaja, mora biti enkrat za vselej vsakemu Slovincu jasno. Vendar se dobe pri nas ljudje, in sicer še mnogo naroda, ki se topi še vedno v patriotizmu do Avstrije.

Zlasti naši klerikaleci podpirajo na vse pretege gnjili patriotizem do Dunaja. V Domoljubu je neki „Vevčan“ sestavil kratek pregled zgodovine našega naroda. Delo je itak prepovršno; toda omenil ni nititrohice nasilnosti avstrijske vlade, kijo je izkazovala najponižnejšemu narodu slovanskemu. In epilog njegov: „Naš klic za bodočnost mora biti: Živela Slovenija! Živeli Habsburžani!“ Kaj imamo Slovenci od tega? Toda klerikaleci dobro vedo, da je klečeplaztvo okrog Dunaja in dinastije v zvezi z redovi in s predpostavljajem. Tudi Povšetov križec ni menda nič drugega kakor „zasluga“ v škodo naroda!

Dokler prosimo Slovenci še nadalje milosti okrog Dunaja, ne pridemo nikdar do svojih pravic, ker se nas vlada ne boji, zato nas prezira! Treba je, da zavzamemo odločno stališče proti vladi, sedaj je čas ugoden.

Razmere na Balkanu se ne dajo urediti več mirnim potom. Zbira se črn oblak, ki preti razpreti vojno med Avstrijo in Italijo. In zopet pride čas, ko bo vlada zahtevala, in sicer v prvi vrsti našega naroda sinove, da branijo sovragu, da ne pride čez mejo avstrijsko.

Tudi Italjanom diši kos slovenskih pokrajin. In če pride trenotek, ko bi se dejalo,

naj pademo v laško ali nemško žrelo, kaj naj rečemo tedaj? Jaz menim, da bi moral biti takrat skupen klic vseh Slovencev: rajši z Lahii kakor z Nemci, smrt nam itak preti!

Toda pridimo zopet k Reški resoluciji. Ker so se naši bratje Hrvati odločili: rajši s hudičem, kakor z Dunajem, je čas, da tudi mi Slovenci izrečemo skupno, odločno mnenje proti dunajski vladi.

Mi Slovenci imamo skupno usodo s Hrvati. Zatirance veže napram zatirancem vedno nekaj skupnega. In mi Slovenci moramo delovati z vsemi močmi, da se ta skupnost tudi javno pokaže. Zato moramo sedaj odločno izreči: „V tisti tabor, kamor gredo Hrvatje, tja gremo mi!“

Zahtevati bi moralo vse slovensko časopisje, da se zberejo naši voditelji do odločne besede, se li strinjajo z ukrepom hrvatskih vodij zbranih na Reki, ali pa ne marajo, da hodi slovenski narod skupno ramo ob rami s Hrvati. Toda naši prvaki, mesto da bi resno mislili na bodočnost slovenskega naroda, prirejajo rajši katoliške shode; itd.! To je delo za narod!

A klic vsakega zavednega Slovence naj bo tak kakor hrvatski: Vse drugo rajši kakor z Dunajem, od katerega smo prejeli le nasilstva in krivice in najsi zahteva to našo srčno kri, naj nas ne straši boj za naše pravice, za svobodo naše domovine.

Na Notranjskem, koncem avgusta 1906.

F. A. L.

Vsesokolski zlet v Zagrebu.

II.

Kakor razburkano morje je šumelo na velikem vrtu „Sokola“ in „Kola“. In vedno nove trume so prihajale. Burni „ezolemi“ klici so pozdravljali Poljake, ki so prišli v lepi četi tristo mož.

Domobrankska godba je svirala same slovanske skladbe, ki so mej njimi naše slovenske pesmi vzbujale posebno pozornost. Igrala je tudi himne vseh slovanskih narodov.

Reditelj komersu dr. Lav. Mazzura tajnik „Saveza“ je pozdravil zbrane goste. Pozdravil je brate Bolgare in Srbe iz Kraljevine in Srbe iz Hrvatske, brate Slovence, „ki so kri naše krvi“, brate Črnogorce, Sokole iz Dalmacije, iz tužne Istre ter iz Bosne in potem Sokole iz vseh drugih hrvatskih krajev.

Pozneje došlim Poljakom je posebej nazdravljaj starosta „Hrvatskega Sokola“ v Zagrebu dr. Juraj Vrbanić z oduševljenimi presrečnimi besedami poudarjajoč pomen slovanske solidarnosti. Odgovarjal mu je prvi podstarosta zveze avstrijskih poljskih Sokolov Wladislav Turski.

Za njim so vstajali govorniki pozdravljenih gostov za Bolgare Ivan R. Kefsizof predsednik zveze bolgarskih telovadnih društev „Junak“, za Srbe dr. Živgirović iz Belgrada kot zastopnik srbskih telovadnih društev „Dušan silni“, za Slovence dr. Gvidon Sernee prvi podstarosta slovenske sokolske zveze, za Črnogorce Begović iz Cetinja.

Vsi govorniki so poudarjali pomen sokolskega dela, sokolske organizacije, vsesokolskih zletov; slovanska vzajemnost ni nikjer tako dosledno izvedena in vresničena kakor ravno v slovanskem Sokolstvu. Da se je nazdravljalo hrvatskemu Sokolstvu, hrvatskemu narodu, hrvatski domovini — je samoobsebi umevno.

Proti polnoči že so prišli na komers z zagrebškim županom dr. Milanom Amrušem na čelu praški župan dr. Groš, bivši praški župan ter starosta zveze češko-slovanske sokolstva dr. Podlipny, ljubljanski župan Ivan Hribar v spremstvu obč. svetnikov g. Lenče-ta in g. pl. Trnkoczyja. Pozdravil jih je dr. Hoffer, na kar so na burno zahtevanje govorili dr. Groš, Ivan Hribar in zlasti temperamentno dr. Podlipny.

Čeških Sokolov, ki so dospeli v Zagreb stoprv ob 11. uri ni bilo več na komers, marveč so se podali naravnost k počitku.

Po polnoči je stoloravnatelj zaključil komers, saj nas je drugi dan čakalo resno delo, mnogo dela.

Vže v zgodnjih urah se je začelo gibati na telovadišču. Ob 6. uri so stale vrste naših telovadcev v redu vsaka pri svojem orodju. Poleg njih strogi sodniki, večinoma Čehi. Pričela je tekmovalna telovadba. Tekmovali so Hrvati, Srbi in Slovenci. Sodniki so vsako vajo vsakega posameznega tekmovalca ocenjevali posebej; tekmovalen sodnik je takoj naznanil svojo oceno, če vaje tekmovalec ni izvedel dovolj dobro, smel je zahtevati popravo. Slovenski Sokoli so nastopali častno za slovensko Sokolstvo. Saj pa so bili med njimi naši najboljši dr. Murnik, Smertnik, Kukeitz, Ambrožič, pa tudi čisto nova imena so zablestela v imeniku naših telovadcev visoke šole. Končni rezultat vse tekmovalne telovadbe omenimo prihodnjič.

Po tekmovalni telovadbi so bile skušnje za popoldansko javno telovadbo. Šlo je dobro in ni se bilo bati, da ne bi javna telovadba vspela kar najsijajnejše.

Opoldne smo se razvrstili v slavnostni izprevod, ki je bil nad vse impozanten. Šel je po Jurčičevi ulici, po Petrinski in Sudnički ulici čez Zrinjski in Akademski trg do umetniškega paviljona. Spredaj je jezdila kavalkada zagrebškega Sokola, za njimi 40 sokolskih zastav, godba, na to predsedstvo hrvatske sokol. zveze ter zastopniki zvez slov. sokolskih društev namreč za Česko Obec Sokolsko starosta dr. Scheiner in prvi podstarosta Tiša, za avst. poljsko zvezo podstarosta Wladislav Turski, za zvezo bolgarskih telovadnih društev „Junak“ predsednik Ivan R. Kefsizov, za zvezo srbskih telovadnih društev „Dušan silni“ predsednik Milutin Gr. Mihković polkovnik generalnega štaba srbske armade, za slovensko sokolsko zvezo starosta dr. Ravnihar, dalje zastopnik srbske sokolske župe fruškogorske v Banovini ter dva Črnogorca kot gosta. Sokoli so korakali v tem sporedu: Bolgari, Čehi s svojim trobentaškim zborom, Poljaki, Slovenci, Srbi iz kraljevine, Srbi iz Hrvatske, staroste hrvatskih sokolskih društev, godba in hrvatski Sokoli. Čehi so korakali uprav vojaško urejeni. Najlepše so korakali Poljaki. Resni a lepi obrazi, močne, velike in kakor izklesane postave so bile videti še lepše v krasnem kroju. Slovenci so nastopili v sedmih zborih — velikansko število, ako ga primerjamo z onim na vsesokolskem zletu v Ljubljani. Korak je bil prav dober, le v ravnanju se posamezne čete niso odlikovale. Srbi in Bolgari so korakali po vojaški, kakor vidiš naše Bosnake korakati trdno in strumno, glavo kvišku, s pogledom naprej. Sprevod je trajal nad eno uro in se ga je udeležilo nad 4000 Sokolov. Ulice so bile natlačene občinstva, ki je Sokole navdušeno pozdravljalo.

Pred umetniškim paviljonom, kjer jih je pričakoval župan zagrebški dr. Amruš z obč. svetniki in s svojimi gosti, dr. Grošom županom praškim in obč. svetniki, Ivanom Hribarjem županom ljubljanskim in obč. svetniki, so se Sokoli razvrstili. Bil je diven prizor. Pravo rdeče morje. In ko je vsa ta velikanska množica proti nebu zaorila „Lepo našo domovino“, je to bil moment, ki mu nisi zamogel zapreti svoje duše. Svečanostna tihota je zavladala, ko je dr. Amruš s povzdignjenim glasom v imenu kraljevega Zagreba pozdravljaj Sokole. Spominjajoč sokolsko misel je prosil Sokole, naj nikdar ne zabijo svojega gesla: V roki sila, v srcu odločnost, v mislih domovina!

V imenu „Saveza hrvatskih sokolskih društev“ se je zahvalil v krasnem govoru podstarosta dr. Lazar Car.

Zagrebška pevška društva zbrana ob vznožju paviljona so po tem govoru zapela „Sokolsko himno.“

Marsikoga je skrbelo, kako se bo ta množica Sokolov, ki je bila pred umetniškim paviljonov stisnjena in strnjena, razvrstila v prejšnji red, kajti izprevod je šel dalje. A le malo povelj iz trobk načelnikov in že se je velikanski izprevod pomikal po Zrinjevcu, Marije Valerije ulicah, Jelačićevem trgu, po Ilici, Frankopanskih ulicah na vseučilišni trg, kjer je bil razhod.

Povsodi ja bil uzoren red. Burne aklamacije s strani občinstva, ki je došlo na sokolski praznik ne samo iz cele Hrvatske, temveč zlasti

tudi iz bližnje Štajerske in Kranjske, obsipanje s cvetjem — je našlo sicer radosten odmev v naših srcih, a ničesar ni moglo premotiti naših disciplinovanih vrst. Vse je občudovalo Sokole, ta red, to disciplino, občudovali so jih zlasti tudi vojaki, ki vedo ceniti te lastnosti, tembolj ako jih narekuje prosta volja, ljubezen do stvari, ne pa sila in strah pred kaznijo. (Konec prih.)

Politični pregled.

Nagodba med Avstrijo in Grgsko.

Brezmiselnost dualizma, ki je bil ustvarjen samo zato, da se tepta Slované v habsburški monarhiji, je od dne do dne očitnejša, in danes smo že tako daleč, da tudi na najvišjem mestu ne verujejo več vanj. Ker dualizma več ni, ali vsaj samo še na papirju, in sta obe državni polovici vendar vsaj še začasno navezani v gotovih vprašanjih druga na drugo, sta pričela oba ministrska predsednika, Beck iz Dunaja in Weckerle iz Budapešte, s poskusom novih pogajanj. Ali in v koliko se posreči nova nagodba, je težko prorokovati; gotovo pa je, da bo imela pomen samo za praktične stvari. Plaćevati za sanje o skupnosti, ki je nikjer ni, toliko milijonov in milijonov na leto, se je naveličala že tudi ... avstrijska vlada.

Upor na kubanskem otoku.

Na otoku Kuba v amerškem vodovju je izbruhnila proti sedanji vladi cela revolucija. Črnci in belokožci so zgrabili za orožje in se postavili po robu. Ko je zgubila Španska v zadnji špansko-amerškanski vojski ta otok, je postala Kuba s pomočjo Združenih Držav sicer neodvisna republika, ali domače razmere na otoku je niso vzle temu nič izpremenile. Vsa moč tiči v rokah bogatinov, ki se opirajo zopet na amerškansko vlado, ki stremi na tihem za tem, da dobi otok v svojo oblast. Tudi v tem boju podpirajo Združene Države vlado proti ustašem.

Kuba je šestkrat manjša od habsburške monarhije in ima toliko prebivalcev, kakor je nas Slovencev. Belokožcev ima okrog enega milijona, ostali so mešaneci, črnci in 15 tisoč Kitajcev. Glavni pridelki otoka so kava, kakao, banane in les za barvo. Predsednikom republike je bil izvoljen leta 1902. na štiri leta Tomaž Estrada Palma. Zdaj je dal vse voditelje liberalne stranke, ki vodi pravzaprav ves upor, kar v zapor!

Ustava v Perziji.

Perzijski šah Muzaffer-ed-din se je naposled vendarle odločil in dal ljudstvu ustavo. Veliko ljudi je bilo v boju za ustavne pravice zaprtih, mnogo preganjanih, drugi so šli zopet na tujino, zdaj pa je zasvetilo tudi v Perziji novo življenje. Prejšnjega velikega vezirja, ki je ves čas ščeval šaha proti ljudstvu, je šah spodil z dvora. Veliki vezir je bil tudi oni edini vzrok tolikih homatij in nesrečnih žrtev.

Perzija je bila prej despotija, prebivalstva ima do 10 milijonov, po zemeljski površini je trikrat večja od naše monarhije. Po narodnosti so Perzi (nad 5 milijonov), Nomadi (blizu 3 milj.) Po veri so skoro vsi šiiti. Glavni pridelki dežele so: svila, opij, tobak, riž, datelji, žafran, gumbi, kože, rozini, razna dišča olja in preproge.

Štajersko.

Dajte, o dajte ga nam! Do zadnjih dnij smo mislili kranjski Slovence, da v kaki morebitni konkurenci, kdo ima najimenitnejše prvake, brezdvomno zmagamo mi. Še sanjalo se nam ni, da bi nas mogel kdo drugi nadkriliti! — S ponosom, s tihim, prezirljivim usmevom smo odpravljali take dvomivce ... in v mislih smo zamozavestno naštevili znana, sladka imena ... Te, da bi kdo prekosil? Smešno! In sedaj ta sramota, ta poraz! Štajerci so tisti, ki so nas pobili! Res, zarili bi se najraje v tla, pogreznili se na dno tihega oceana! In kaka nevednost! — niti njegovega imena nismo skoro poznali. — Ali kar je ženij, hodi svoja pota, kakor kak boljši komet. Luči se ne da skrivati v noči. Ta skoro jedina dika, čast in slava kranjske de-

žele: naše prvkarstvo — je sedaj nadkriljeno; rekord I. prvaka slovenskega prav posebne pasme vzela nam je on — on — notar Baš! To je prvak, tip pravega, čistega prvaka, proti kateremu so naši prvaki kakor skromne leščerbe proti električni obločnici. Vsak parvenü, ki se je vzdignil iz kanala, čuti potrebo, pripovedovati urbi et orbi, da rabi parfum — ali vsaj, da spada med „ljudi dobrih šeg!“ Med dobre šege pa spada seveda tudi znana prvaška impertinenca in tista mešanica arogance in ljudomilosti, ki tako dobro pristojata vsakomur, ki čuje na ime prvak, in ki misli, da se za denar kupi vse: prepričanje in poštenje, ponos in čast! A mi smo že doživeli, da so „služabniki“ oklofotali svoje „gospodarje“ in ko smo čitali pred kratkim dostojanstven odgovor, v katerem je brutalnost z idijotizmom jako spretno tekmovala, smo obžalovali, da se to ni čisto pred kratkim zgodilo. In zgodilo bi se po zasluženju! G. Bašu pa prorokujemo še imenitno prihodnost — in pristrčno ga vabimo na Kranjsko, kjer bo še lažje razvijal krasne svoje talente v družbi sovrednih mu duhov, dokler ga ne pohodi čas, ki pohodi vse! In do takrat, ni več dolgo!

Nemška nasilnost v Mariboru. Nestrpnost vsenemške stranke se je lani 2. majnika očitno pokazala pri občinski seji, ko se je sklenilo, da noben trgovec in obrtnik ne sme imeti slovenskih napisov na predmetih, ki se gajo v mestno ozračje. Takrat smo menili, da bo nestrpne mestne očete kmalu postalo sram, ker so tako neumnost in krivico nasproti Slovincem sklenili. Pa do sedaj še niso prišli k zavesti. V svoji zaslepljenosti so začeli kruto postopati in izvrševati krivični sklep. Pred kratkim je policija odstranila slovenski napis banke „Slavije“. Sedaj pa je dobila tudi tiskarna sv. Cirila zapoved, da morate tekom 24 ur odstraniti slovenski napis. Edini umesten odgovor na ta ukrep bi bil, da store isti sklep vsi trgi in mesta, ki so v slovenskih rokah, da vsaj vidimo, kako govore in mislijo Nemci sami o takem koraku!

Jako čudno mnenje o revoluciji na Ruskem kaže uvodnik Domovine z dne 14. t. m. Prav skromno bi vprašali: je bil kdo gospodov pri Domovini že v Rusiji, da tako dobro ve, da je vse, kar se godi tam, revolucija vsega drugega, samo ne ruskega naroda? Se še vidimo!

Redko veselje. V nedeljo dne 23. t. m. obhajata Jernej in Marija Kisuc iz Šmarčene, župnija Boštanj, svojo zlato poroko, prvi je star 82 let in druga 75. Oba sta še čila in trudna. Poroka se vrši v podružniški cerkvi sv. Mihaela na Kompolji. Slavnost se vrši potem v gostilni sina jubilarntov gosp. Jožefa Kisuc na Bregu pri Loki. Pri slavnosti svira železničarska godba iz Zidanega mosta. Zanimivo bo gledati, kako se bodo svatje z veliko ladijo s Kranjskega na Štajersko čez Savo vozili.

Krajni šolski svet na Stari cesti pri Ljutomeru vabi vse prijatelje šole na tombolo, katero priredi v nedeljo, dne 23. septembra po 4. uri popoldne v Slavičevi gostilni na Kamenščaku.

V St. Jurju ob južni železnici so osnovali minulo nedeljo podružnico kmetijske družbe. Želeti je obilo vspehov.

Veliko škodo imajo prebivalci v Pohorju in okolici, ker se je utrgal pred dobrim tednom oblak in so potoki in drugo vodovje vsled tega narasli in s tako silo pridrvili na plan, da so preplavili vse travnike in polja. V Keblju in Modriču je vrhutega toča pobila vso pozno žetev.

Kranjsko.

Ilirsko-Bistriška čitalnica.

Ilirski Bistričani so bili od nekaj izmed najbolj narodno-zavednih občanov slovenskih. Posebno za prosveto so mnogo storili. Svojo čitalnico so si ustanovili že leta 1864.

Ko bi tedanji ustanovitelji, ki so krepko delovali v povzdigo prosvete in narodnosti, prišli iz grobov, ogledat si sedanje razmere v čital-

nici, bi si ruvali lase, videč kak obrat se je napravil in kak duh veje po nekdanjem radikalno-narodnem društvu!

Pred dvema letoma je imela obhajati Čitalnica 40letnico svojega obstanka. Bistričani so pričakovali, da priredi Čitalnica veselico v spomin 40letnice, toda o kakem pripravljanju ni bilo ne duha ne sluha.

Toda veselica je pa le bila v čitalniških prostorih, in sicer že dvakrat!

Tisto leto so prišli gojenci tržaške kadetne šole, večinoma Nemci in Italijani, le dva sta bila baje Hrvata, ali vsaj govoriti sta znala hrvatski, za kake tri tedne v Bistriško dolino na vaje, za risanje terena. In tem fantičem se je zljubilo, da bi priredili plesni venček. Toda tedaj še ni bilo nikjer druge pripravnega prostora na razpolago, kakor v čitalniški dvorani, posebno, ker ima čitalnica glasovir, kojega so menili kadeti vporabiti mesto druge godbe.

Čitalniški odborniki so bili v večini proti temu, da bi se dal prostor in glasovir na razpolago kadetom, ki niso slovenske narodnosti. Takrat je bil načelnik Čitalnice sodni pristav dr. M. Grasselli, sin znanega delavnega deželnega odbornika, ki jezdi na stroške davkoplačevalcev višnjegorskega polža v kranjski dež. zbornici. In ta mož je, morda misleč, da so take usluge državnim, nemškomislečim organom, plačane s protiuslugami, dovolil na svojo odgovornost veselico kadetom s prosto vporabo glasovirja.

Kadeti so potem hitro pometali slov. časopise vun in pripravili prostor za ples. Povabili so tudi člane Čitalnice; toda vdeležili so se le malokateri. Imenovati hočemo le Grassellija in pa notarja dr. Žnidariča, ki je imel tudi zaslugo, da je Grasselli dovolil ples v Čitalnici.

In teden zatem so kadeti imeli za svojo odhodnico zopet ples. Drugi člani Čitalnice so sicer grajali in godrnjali, da je načelnik dovolil na svojo roko prostor čitalnice kadetom, toda bali so se zameriti Grasselliju, posebno pa notarju; zgodilo se je samo to, da ni dr. Grasselli več načelnik Čitalnice, toda vendar je še v odboru, kakor tudi naš notar, ki mu je vse, kar je nemškega, mnogo več, nego slovenska stvar.

To je bila proslava čitalniške 40letnice. In tudi sicer se v Il. Bistrici marsikaj napačnega napravi, ker se nekateri odločilni bojijo „zamerere“, posebno pri c. kr.! Izpregovoriti hočemo še marsikaj; posebno, kako se upravlja Bistriška občina.

Odkar načelujejo Čitalnici taki možje, se kaže tudi vspeh. V prostorih se prav pošteno govori „internacionalni jezik“; zlasti se odlikuje notar, ki bi tudi rad, da bi se imelo le nemške časopise. O kakem narodnem duhu ni ne duha ne sluha. Nekateri bi se sicer postavili, a se boje „zameriti“; zlasti notarju in nekaterim drugim c. kr. Toda hočemo še pisati, da jih enkrat vzdramimo!

F.

† **Jan Lego.** Že po sklepu lista smo prejeli iz Prage brzoglavno vest, da je včeraj popoldne umrl Jan Lego, uradnik češkega muzeja v Pragi. Pogreb se vrši jutri 19. t. m. Pokojnik je bil častni meščan mnogih slovenskih mest in častni član mnogih društev.

„Brez „Naroda“ se ne da na Slovenskem ničesar opraviti“ — to resnico konstatira „Narod“ o — samem sebi. Kakor znano, je sedaj to dogma, drugih dokazov ni več treba. Ker nam to priznanje ne škoduje, in ker smo sploh „tako bolj malo na klerikalno stran“, mu to tudi radi verjamemo. Vseh ostalih drobtin pa, kar nam jih je v odgovor na naš članek o „Občinski upravi“ priobčenem v „Našem Listu“, nadrobil v juho, ne mislimo kar pozabiti na slepo vero. Tako n.pr. še vedno ne verjamemo, da „N.“ ne loči med dolžnostjo in dolžnostjo, kakor tudi ne, da ni imel ob svoji „časnikarski dolžnosti“ nobenih drugih namenov. Če smo tudi „mladi, brezpomembni in brezmejno nevedni“ — tako naivni pa vendar nismo, da bi se dali dupirati od „Naroda“! Takih je dandanes že čisto malo po Slovenskem; mnogo več je tistih, ki bero „Narod“ radi novic, katere pri-

naša, a ne radi njegovih političnih člankov. Zato naj si „N.“ preveč ne domišlja glede svojih mogočnih reklamnih bobnov. Ker je torej dnevník in ima mnogo abonentov, je kot list za anonse res popolnoma pripraven. Kar se pa tiče očitanja, da je delala „Občinska uprava“ s škarjami, ne vidimo v tem posebnega zla. Radi tiste globokoumne duhovitosti in tistega temeljitega znanja, kolikor si ga je list na tisti način „s škarjami“ pridobil, pa „Narod“ lahko potolažimo; radi preobila na tako pridobljeni duševni hrani doslej res še ni nihče zbolel. Sicer pa tudi „Sl. N.“ mogočno dela „s škarjami“, in tiste stvari so res večkrat dobre, ter se blagodejno ločijo od njegovih individualističnih originalnih prispevkov, katere občudujemo kot zvesti in ponižni čitatelji njegovi.

Deželnosodni svetnik Wenger — „žrtev razmer“. Pri Sv. Lenartu in v Ljutomeru je služboval kot mlad sodnik. Imel je to edino napako, da je bil rojen Slovenec, da je bil Slovenec v uradu in izven njega. Pričeli so ga preganjati na nečuvane načine. Občutiti je moral vso divjaško kulturo spodnještajerskih nemškutarjev, ki pa jih vlada rabi kot svoje agente. Seveda je vsaka disciplinarna preiskava ostala brez vspeha. A brez kazni ni smel oditi — mladi Slovenec. Prestavili so ga na Kranjsko, kjer je postal sodni svetnik. Pokoril se je mnogo med tem časom. Šel je celo tako daleč, da je svojo rodbino vzgojil nemški, njegov sin je celo nemški burš; v uradu kot sodnik pa je bil, kar se znanja tiče, visoko nad svojimi tovariši, bil je prava pravniška luč v gremiju ljubljanskega dež. sodišča. Poleg tega je bil marljiv in delaven, hiter delavec. Vse ni nič izdalo, moral je pod nož. Ko se je Pietreich na svojem inšpekc. potovanju mudil v Ljubljani, je Wengerju neki v obraz povedal, da mu je zaprt vsak advancement za nadsvetnika. „Die Alten haben nichts mehr zu hoffen“, je bil baje izrek Pietreichov. Da je to pri Wengerju le pretveza, je očitno. Zakaj so ga pa pustili postati „starega svetnika“, zakaj so dali prednost pred njim mlajšim? Na to naj bi bil raje odgovoril mojster Pietreich, ki je v isti sapi za Gradec odločil kot nadsvetnika mladega deželnosodnega svetnika ljubljanskega — zagrizenega Nemca, ki naj brez ugovora preterira celo vrsto mlajših prednikov. Iz Wengerjevega slučaja dobimo zopet stari poduk naše justične uprave: ti „neodvisni“ sodnik bodi v prvi vrsti petolizec in klečeplazec, v drugi nemški nacijonalec in šele v tretji bodi jurist in dober sodnik — samo ne bodi značaj, ne bodi slovenskega mišljenja, ne bodi vesten in marljiv uradnik. Kakor nam je Wenger sam nekoč predaval, postal je — „žrtev razmer“.

K reformi javne dobrodelnosti. Kakor znano, umirajo bolniki po naših deželnih dobrodelnih zavodih na kronični lakoti. Dosti boljše se tudi ne godi ljudem po hiralnicah in ubožnicah; samo tistim revežem, ki obremenjujejo javne zaklade in nosijo lepo ime slovenskih sinekuristov (od sinekura = služba, ki ne daje nič dela, ampak samo plačo), se godi boljše. Bistvenega razločka ni seveda ne med enim ne med drugimi, in zato ne vemo, zakaj se trosi n.p.r. za nekatere mestne reveže po par sto, za druge pa kar po 10—15.000 K na leto. Ali bi se res ne dalo dobiti kake srednje poti. Če pa to ne gre, naj se spravi naše sinekuriste v hiralnice in ubožnice, če jih že ravno moramo rediti na javne stroške. Tak način oskrbovanja je mnogo cenejši in javni zakladi bodo dosti na boljšem. Dr. Bleiweis se tudi od nekaj navdušuje za „varčevanje“, seveda, kadar se ne gre za njegovo osebo. Vizite na medicinskem odseku niso drugega nego vojske za „prežgano župo“, „majhne zemljice“, „špinačo“ itd. Pa še te bore porcije razdeli na dve in 3 postelje. Pisatelj teh vrstic se je moral o tem žal na lastne oči prepričati. Zato mislimo, da najde ta naša misel prav gotovo podporo pri podžupanu ljubljanskem. Morda se dvigne v kratkem sam v občinskem svetu in javi, da je zopet nekaj našel, kjer bi se dalo kaj priskopariti. Potem predlaga, naj se da naše „reveže“, mesto da se jih po raznih „službah“ vzdržuje, kar enostavnejše rajši v ubožnice in hiralnice. On sam da pojde v hiralnico, kamor

že davno spada, kvečem radi družbe v ubožnico, kamor bi poslali potem še Ferjančiča, Grassellija in drugo tako gospodo, ko so žal! v Ljubljano in na Kranjsko pristojni in katerih se ni nikakor mogoče iznebiti. Ker ima Bleiweis tudi tisti „beštek“, ki ga je dobil za svoje... naj gre beseda iz grla... za svoje zasluge o priliki svoje 70letnice, je preskrbljenih še za celo vrsto „starih, bezdelnih mestnih in deželnih revežev“. S tem predlogom bo ustrezno na vse strani — gospodom, da ostanejo v svojih sinekurah brez bojazni, do smrti; javnim zakladom, ki si nabere v par letih lepo premoženje —; slovenski javnosti pa še najbolj, da se vendar enkrat odkriža raznih svojih nenadomestnih javnih — beračev.

Oni gospod, ki nam je poslal prvo polovico svojega članka o Kranjski Hranilnici, naj dvigne pismo pri ljubljanski pošti pod šifro, ki jo je priložil pismu. Ured. N. Lista.

The Comp. Theater Orient je pričelo minulo nedeljo s svojimi kinematografskimi predstavami. Pričetek vsakokrat točno ob osmih. V nedeljah po dve predstavi. Popoldanska ob štirih.

Raznoterosti.

Nesrečen konec vasi v Kavkazu. Na kavkaško veliko vas Kvarrel se je nasulo nenadoma z bližnje gore toliko kamenja, peska in blata, da je skoro vsa pokončana. Izpod blata so potegnili doslej 55 mrtvih, nad 200 leži še pokopanih pod gruščem in blatom.

Strastno preganjanje Poljakov. Iz Poznania se poroča, da so v mestecu Mostinje učitelji pretili otrokom, da bodo morali obiskovati šolo do 16. leta, ako se ne bodo hoteli učiti krščanskega nauka v nemškem jeziku. Vsled te pretnje so otroci sprejeli podeljene jim nemške katekizme, a drugi dan so jih že prinesli nazaj in položili učitelju na mizo. Opoldne so prišle matere otrok protestirat. Tretji dan so otroci kakor prej navzlic pretnjam učiteljev molili „očenaš“ v poljskem jeziku. Radi tega vsak dan morajo „sedeti“ dve uri po šoli; isti slučaj se je že zgodil v devetih šolah na Poznanjskem.

Preganjanje dveh duhovnikov. Slovaškima duhovnikoma Hrlički in Srtiku so vzeli službe, ker sta vodila svoje zapisnike v slovaškem in ne v madžarskem jeziku.

Luegerjeva cesarska napitnica. Klerikalni dunajski župan dr. Karl Lueger je imel o priliki shoda avstrijskih gasilcev na Dunaju sledečo cesarsko napitnico na komersu, kjer je sedelo tudi nekaj gasilcev iz Nemčije: „Vaš cesar je živahen mož, ali vašega cesarja občudujem, on se loti vsega. (Klici: Bravo.) Naš cesar ne more imeti vsak dan govorov, kakor jih ima nemški cesar, to ne gre več, in mi moramo biti pač s tem zadovoljni, kar stori, in on napravi vedno kaj dobrega. (Živahno odobravanje.) Naš cesar je dokazal naposled tudi s snovanjem nove gasilne kolajne (Klici: Jako vrlo), da ne vidi v gasilstvu nekaj postranskega, ampak izvrševanje velike človeške naloge“. Dr. Lueger ni torej samo duhovit, ampak tudi jako patriotičen mož. Samo da je imel tako napitnico v Nemčiji in bi se nanašala na nemškega cesarja, bi bila preiskava zaradi razžaljenja vladarja nekaj najmanjšega, kar bi se mu lahko prigodilo.

Gospodarstvo.

Draginja mesa. Cene mesu so v zadnji dobi neverjetno visoko poskočile. Iz cele Avstrije prihajajo tožbe o neizmerni draginji. In kar je najbolj žalostno na tem: prizadeti so najboljše ravno revnejši in srednji sloji. Juha je zlasti mestnim v slabem zraku neobhodno potrebna jed, kaj šele tovarniškim delavcem! Toda če so cene tako visoke, kje je mogoče zmagovati ob nizkih dohodkih tako visoko odmerjeno ceno? Mesarji se izgovarjajo na kmetsko ljudstvo, ti zopet na slabe čase. Pravi vzrok draginje mesa pa leži povsem drugje. Občinski svet v Lincu na Zgornje Avstrijskem je sprejel v javni seji nujni predlog, v kateri se vlado nemudoma pozivlje, odpreti rusko, srbsko in romunsko mejo in zapreti nemško, kamor gre vsa naša živina. Na ta način bi cene mesa znatno

padle. Na vlado so izdali tudi poziv, naj skrbi za varstvo neobhodno potrebne paše na planinah. Ne bi poslane tudi druge občine tako zahtevo na vlado; ljubljanska? Linška občina utemeljuje svojo vlogo tako: ker nima občina zadostnih sredstev, da pomaga prizadetemu prebivalstvu s tem, da mu nudi meso iz lastnih klavnic, je dolžnost države, priskočiti v takem trenutku na pomoč. — Zaradi draginje mesa je bil pred ne ravno dolgo tudi javen shod v Ljubljani, kjer je bila sklenjena neka rezolucija na mestni magistrat. Ali kakor vse kaže, nimajo tukaj smisla za take stvari. Morda pa vendar?

Letošnja letina. Poročila poljedelskih borz zatrjujejo, da je letošnja letina tako bogata, da že celih 26 let ni bilo pridelanega toliko žita kakor ravno letos.

Prva poljedelska zadruga. Po dolgem čakanju celega leta je vlada naposled vendarle potrdila pravila prve bosansko-hercegovačke poljedelske zadruge v Stricah. Zadruga je osnovana na neomenjenem poročtu.

Gospodarska razstava v Zagrebu. Gospodarska razstava, ki je bila 1. t. m. odprta v Zagrebu, je najvažnejši dogodek tega leta na gospodarskem polju na vsem slovanskem jugu. Na tej razstavi se v majhnem času in z malim trudom lahko poučimo, v kakih razmerah živi, s kakimi sredstvi producira in kaj producira hrvatski kmet — in hrvatski veleposestnik. Oboje pa je zelo poučno in zanimivo. Razstava ni le mrtva izložba lepih poljedelskih pridelkov, temveč je neke vrste visoka šola za poljedelstvo. Vsak dan se vrše predavanja in praktični poskusi o vseh možnih vprašanjih, ki zanimajo poljedelce, vinogradnike, vrtnarje, živinorejce, gozdarje, lovce, ribiče, itd. Poleg stalne razstave poljedelskih produktov in poljedelskih strojev so ves čas posebne začasne razstave govedi, konjev, prašičev, psov, perotnine, zgodnjega sadja, jesenskega sadja, cvetic itd. Za vsakega, ki rad kaj novega vidi in kaj poučnega sliši je pač sedaj najlepša prilika, da to svojo željo uteši. Zato bi bilo želeti, da obiše to razstavo tudi čim več slovenskih gospodarjev. Trud in stroške jim obilo povrne prilika, naučiti se marsikaj novega, potrebnega in koristnega. Morda bi priredila Kmetijska Družba tak skupen izlet, in če se obrnejo lahko taki slovenski gospodarji, ki nimajo nikakega znanja v Zagrebu, na naše uredništvo, ki jim vsikdar rado postreže z naslovi oseb, ki jim rade vse potrebno ob dohodu v Zagreb raztolmačijo.

Socialno gibanje.

Socializem na Hrvatskem. Na Hrvatskem v zadnjem času socializem neverjetno zelo napreduje. V Zagrebu so si osnovali hrvatski socialisti v tekočem letu jugoslovansko socialistično založništvo pod imenom Naša Snaga (Naša moč.) Podjetje ima nalogo seznanjevati delavske sloje, njih prijatelje in posebno še mladino, z aktualnimi vprašanji socializma, nadalje s kmetskim vprašanjem, skratka: o vsem, kar se tiče politike in kulture. Naša Snaga izdaje tudi dvoje časopisov: mesečnik Napred in dvakrat na mesec izhajajočo Razredno Borbo. Ta polumesečnik, ki se hoče pečati zlasti s teoretičnimi razpravami o socialnem gibanju, in poleg drugega še prav posebno z najvažnejšimi dogodki domače hrvatske politike, tudi Slovencem toplo priporočamo. Naša Snaga pošilja na zahtevo eno številko na ogled.

Organizacija tobačnih delavk. Dve leti je od tega, kar se je ustanovila stanovska organizacija delavk po tobačnih tovarnah. Leta 1904. dne 15. avgusta je prvič poslovala pisarna organizacije v zasebnem lokalu neke dunajske gostilne na mizi, ki jo je posodil gostilničar, danes pa stoji od 30 tovarn celih 25 v tej organizaciji. Tedenski doneski so zrastle od 3390 na 23.831 kron. Podpornine je bilo izdane doslej 34 tisoč kron. Strokovni list kot glasilo organizacije izhaja na vsakih štirinajst dni v češkem in nemškem, vsakih šest tednov ima tudi slovensko prilogo. List se tiska v približno pet tisoč izvodih. Naslov mu je Tabakarbeiter (Tobačni delavec.)